

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ДОКЛАД
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО СОЦИАЛНА ИКОНОМИКА
ЗА 2024 г.

2025 г.

УВОД

Планът за действие по социална икономика за периода 2024 – 2025 г. е в изпълнение на Националната концепция за социална икономика, приета от Министерския съвет на Република България през 2012 г., с която се поставя началото на целенасочена, координирана държавна политика в тази област. Предвидените в плана дейности са в съответствие и с приетата през 2018 г. правна рамка в България – Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика, както и с приетите становища от страна на Икономическия и социален съвет на България в областта на социалната икономика. Планът е съобразен с първия, приет на европейско равнище, План за социална икономика, който насочва държавите-членки в избора и изпълнението на мерки, водещи до подобряване средата на функциониране на социалната икономика; с Препоръката на Съвета от 29 октомври 2023 г. относно разработването на рамкови условия за социалната икономика и Пътната карта от Лиеж за социална икономика в ЕС.

Предвидените дейности се изпълняват самостоятелно от страна на държавните институции или съвместно със заинтересовани страни от неправителствения сектор, социални партньори, сдружения на работодателите и други. Разработването на плана се осъществява координирано, в сътрудничество и след консултации с членовете на междуведомствената работна група към министъра на труда и социалната политика по въпросите на социалната икономика. Мерките са конкретизирани чрез действия и отговорни институции за тяхното изпълнение, предвиден е и финансов ресурс в рамките на средствата по политиката в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции, бюджетна програма „Насърчаване, развитие и мониторинг на социалната икономика и корпоративната социална отговорност“. Дейностите се изпълняват и чрез финансиране по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.

Социалната и солидарна икономика подпомага и стимулира постигането на устойчиво, приобщаващо и промишлено развитие. Нейните субекти създават качествени работни места и допринасят за включването в пазара на труда на групите в неравностойно положение. Те са основен партньор и заинтересована страна по приложението на Европейския стълб за социални права. Основната цел на предвидените в плана мерки е подпомагане утвърждаването на социалната и солидарна икономика в страната и приоритетно развитие на среда, която благоприятства функциониране на субектите на социалната и солидарна икономика. Посочените приоритети, цели и мерки отразяват анализирани силни и слаби страни на сектора, възможностите и заплахите пред неговото утвърждаване и проявление. Те са насочени и към повишаване заинтересоваността на обществото към социалната добавена стойност, генерирана от дейността на социалните предприятия.

Силни страни: разработена нормативна рамка (Закон за предприятията на социалната и солидарна икономика (ЗПССИ), Правилник за прилагане на Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика (ППЗПССИ), Методика за оценка на социалната добавена стойност, произвеждана от дейността на социалните предприятия по чл. 7 и чл. 8 от Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика (Методика)); стратегически значими документи като Концепцията за социална икономика и плановете за нейното прилагане; проект П41 „Развитие на

социалната икономика“ от Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, в изпълнение на който са създадени шест регионални центъра за развитие на социалната и солидарна икономика в градовете Благоевград, Бургас, Варна, Габрово, Ловеч и Пловдив; патентована сертификатна марка „Продукт на социално предприятие“, в изпълнение на ЗПССИ.

Слаби страни: не достатъчно познаване на марката „Продукт на социално предприятие“; в общественото разбиране е налице известно припокриване на политиките по социална и солидарна икономика и политиката за хората с увреждания или с дейности на НПО сектора; слаба застъпеност на образованието в областта на социалната и солидарна икономика на ниво средно образование; слабо познаване в обществото за прилагането в практиката на социални иновации.

Възможности: популяризиране на политиката по социална и солидарна икономика на основата на партньорства с организации, които са заинтересовани от развитието на този икономически модел; регулярно приемане на двугодишни планове, съобразени с настоящия модел на икономическа активност; създаване на Национален Компетентностен център за социални иновации (НКЦСИ) по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.

Заплахи: липса на устойчивост в прилагането на икономическия модел на социалната икономика и ясното му представяне в обществото.

Очакванията от изпълнението на мерките от плана са промяна на нагласите и културата на потребление на продуктите и услугите, произвеждани и предлагани от социални предприятия, както и повишаване конкурентоспособността и ефективността на социалната и солидарна икономика.

На 15.10.2024 г., с извлечение на Протокол № 43 от заседание на Министерския съвет е приет План за действие по социална икономика 2024-2025 г.

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО СОЦИАЛНА ИКОНОМИКА ЗА 2024 г.

Планът за действие по социална икономика за периода 2024-2025 г. е структуриран в четири приоритета със съответните цели и мерки. През 2024 г. изпълнението на Плана, по приоритети е следното:

Приоритет 1: Повишаване осведомеността на заинтересованите страни относно правните, финансови, информационни и други аспекти, свързани с функционирането на социалната и солидарна икономика и социалното предприемачество.

Цел 1: Разширяване на възможностите за сътрудничество, коопериране и практическо прилагане на добри практики.

- **Организиране и провеждане на ежегоден Европейски форум на социалната и солидарна икономика.**

За организирането и провеждането на ежегодния европейски форум на субектите на социалната и солидарна икономика са заложили финансови средства в размер на до

225 000 лв., като за съфинансиране на събитието от страна на МТСП са предвидени средства до 90 000 лв. Организатор на събитието е НС на ТПК (Национален съюз на трудово производителните кооперации в България), в партньорство с МТСП. На 26.11.2024 г. между МТСП и НС на ТПК е сключено Споразумение № СП-14/26.11.2024 г. за провеждане на форума и конференция на тема: „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“.

Като израз на политическа ангажираност, доверие и насърчаване развитието на субектите на социалната и солидарна икономика **Европейския форум на субектите на социалната и солидарна икономика** се провежда ежегодно, на който се представя дейността на участниците в сектора. От 2012 г. насам Форумът се превърна в европейски, в който участват и представители на страни-членки на ЕС, както и на други страни.

В периода 04-05.12.2024 г. е проведен Дванадесетия европейски форум на субектите на социалната и солидарна икономика¹ и конференция на тема: „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“ в гр. София - Интер Експо Център.

В откриващата церемония са се включили Наталия Ефремова - заместник-министър на труда и социалната политика, доц. д.н. Владислав Лазаров – председател на НС на ТПК, Елка Годорова - председател на Националната федерация на работодателите на инвалиди. Видео-обръщения към присъстващите са отправени от Цветелина Пенкова - евродепутат от Групата на социалистите и демократите в Европейския парламент и Джузепе Гуерини - президент на Европейската конфедерация на производствените кооперации и кооперациите за услуги СЕСОР.

Във форума са взели участие над 110 производители на стоки и услуги от трудовопроизводителни кооперации на инвалиди, социални предприятия, национално представителни организации на и за хора с увреждания и университети.

Проявата формира среда, която повишава заинтересоваността на обществото, благоприятства функционирането и повишава конкурентоспособността и ефективността на субектите на социалната и солидарна икономика и предоставя възможност на изложителите да контактуват с представители на институции и да се запознават с актуалните мерки за насърчаване на този сектор от икономиката. Дългогодишна стратегическа цел на Форума е промяна на масовите нагласи и формиране на специфична, социално отговорна култура на потребление на продуктите и услугите, произвеждани и предлагани от социални предприятия.

➤ **Организиране и провеждане на конференция „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“.**

За организирането и провеждането на конференция „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“ са заложили финансови средства в размер на до 20 000 лв. в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП и средства на партньора. За съфинансиране на събитието от страна на МТСП са предвидени средства до 8 000 лв. Като индикатор за изпълнение на дейността е заложено провеждане на конференция „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“; най-малко 100 участници.

---

¹ <https://uniontpk.com/aktualno/view/166>; <https://www.mlsp.government.bg/zam-ministr-efremova-sotsialnata-ikonomika-v-blgariya-osiguryava-rabota-i-dokhodi-na-nad-85-000-dushi>.

На 05.12.2024 г., в рамките на Дванадесетия Европейски форум на субектите на социалната и солидарна икономика са **проведени две конференции: „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“ и „Перспективи за развитието на трудово-производителните кооперации като субекти на социалната и солидарна икономика“**.

По време на конференцията „105 години НС на ТПК – стълб на социалната икономика“ е представен пленарен доклад на доц.д.н. Владислав Лазаров. В дискуссионния форум за съвременните предизвикателства пред развитието на социалната и солидарна икономика в България са взели участие ас.д-р. Милена Пенкова от Висше училище по телекомуникации и пощи, гл.ас.д-р. Мартина Арабаджиева от Стопански факултет на Софийски университет и проф. Стефан Мичев от НС на ТПК.

За организация и провеждане на форума и конференцията са изразходвани средства в размер на 98 000,00 лв., в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП.

- **Организиране и провеждане на национални и международни конференции и събития с тема: „Кооперациите създават по-добър свят“, посветени на 2025 г. –Международна година на кооперациите, обявена от ООН с Резолюцията A/RES/778/175.**

За организирането и провеждането на национални и международни конференции и събития с тема: „Кооперациите създават по-добър свят“, посветени на 2025 г. – Международна година на кооперациите, обявена от ООН с Резолюцията A/RES/778/175 са заложили финансови средства в размер на до 50 000 лв. в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП и средства на партньора. Партньор за изпълнение на дейността е Централен кооперативен съюз (ЦКС). За съфинансиране на събитието от страна на МТСП са предвидени средства до 20 000 лв. Като индикатор за изпълнение на дейността е заложило провеждане на 3 събития през 2024 г.

През 2024 г., в изпълнение на дейността са проведени следните инициативи:

1. **Международен форум (кръгла маса) на тема: „Ролята на жените в управлението на кооперациите“** с участието на Изпълнителния комитет на ICA GEC (Комитета по равенство на половете към Международния кооперативен алианс).

Събитието е проведено в периода 09-12.04.2024 г., гр. София. По време на събитието са обсъдени действия на Световния комитет и регионалните организации на Европа, Азия и Америка за повишаване видимостта на жените и техния принос към социалната и солидарна икономика в различните региони на МКА през 2025 – Международната година на кооперациите. Също така е споделян опит и добри практики.

2. **Европейски младежки форум на тема: „Участието на младите хора в управлението на кооперациите“** с участието на младежи, представители на членувачи в Кооперативна Европа национални организации, екипа на Кооперативна Европа и членове на Борда на Кооперативна Европа.

Събитието е проведено в периода 30.09.-01.10.2024 г., гр. София. По време на събитието участие са взели млади хора от 12 страни, представители на европейски

национални кооперативни организации, приета е резолюция на младите кооперативни лидери от Европа и е споделен опит и добри практики.

3. Национална инициатива „Бъдеще с КООП – засади дърво“²

Инициативата „Бъдеще с КООП – Засади дърво“ е обявена от ЦКС по повод 102-я Международен кооперативен и е посветена на **180 години** от началото на кооперативното движение в света и **2025 година** обявена от ООН за **Втора международна година на кооперациите**.

Инициативата е проведена в периода 29.05-15.07.2024 г., в партньорството на кооперативни организации от цялата страна, членове на ЦКС.

В инициативата през 2024 г. са се включили **61 кооперативни организации**, които са организирали засаждането на дървета и други растения в **24 населени места** в регионите на Варна, Видин, Враца, Пазарджик, Пловдив, София, Стара Загора и Шумен. В организираниите от кооперативните организации събития са се включили член-кооператори, кметове на населени места, деца от партньорки детски градини и училища и др. Изпратени са **353 снимки** и **15 видеа** за събитието.

4. Национален конкурс за детска рисунка „Четири сезона с КООП“³, посветен на 2025 – Международна година на кооперациите

Конкурсът е проведен в периода 29.05-15.07.2024 г., в партньорство на кооперативни организации от цялата страна, членове на ЦКС.

В конкурса са взели участие деца на член-кооператори и работещи в кооперативните организации, школи по изобразителни изкуства и училища – партньори на ЦКС по Проекта за популяризиране на кооперативния модел сред младите хора. Изпратени са **231 рисунки** в 4 категории „Пролет“, „Лято“, „Есен“ и „Зима“.

От страна на МТСП не е имало съфинансиране. Всички проведени инициативи са финансирани изцяло от страна на ЦКС.

➤ Организиране и провеждане на Национален форум „Национален форум на социално отговорните работодатели“.

За организирането и провеждането на Националния форум „Национален форум на социално отговорните работодатели“ са заложили финансови средства в размер на до 30 000 лв. в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП и средства на партньора. За съфинансиране на събитието от страна на МТСП са предвидени средства на до 12 000 лв. Като индикатор за изпълнение на дейността е заложено провеждане на форума със 100 участници. Организатор на събитието е Национална асоциация на социално отговорните работодатели (НАСОП), в партньорство с МТСП.

На 11.11.2024 г. между МТСП и НАСОП е сключено Споразумение № СП-13/11.11.2024 г. за провеждане на Национален форум на социално отговорните работодатели „Социално отговорен бизнес, устойчиво развитие, приобщаваща заетост“.

² <https://www.cks.bg/bg/news/1033-Initsiativata-Bdieshchie-s-KOOP-Zasadi-drvo.html>

³ <https://www.cks.bg/bg/Pobieditieli-v-konkursa-Chietiri-siezona-s-KOOP/>

Целта на форума е да се даде възможност за обмен на добри практики, полезна дискусия и изграждане на партньорства по темите за подкрепа и развитие на социалната и солидарна икономика, социалните услуги и заетостта на хората с увреждания.

На 21.11.2024 г. е проведен Националният форум на социално отговорните работодатели „Социално отговорен бизнес, устойчиво развитие, приобщаваща заетост“ в хотел „Хаят“, град София⁴.

Форумът за пореден път събра над 100 представители на бизнеса, държавни институции, общини, социални предприятия и НПО. Представителите на всички заинтересовани страни имаха възможността да обсъдят и предложат добри практики, полезни идеи и решения за изграждане на устойчиви политики за развитие на корпоративната социална отговорност.

По време на Форума са дискутирани теми свързани с държавните политики и подкрепа за приобщаваща заетост на хората с увреждания, лидерство и мотивация в динамичния бизнес свят, както и споделяне на добри практики от работодатели. Участие в събитието взеха представители на Министерството на труда и социалната политика, Агенцията по заетостта, Инспекцията по труда, както и на водещи компании в страната. Събитието завърши с официалната церемония по връчване на националните награди на НАСОР.

За организация и провеждане на форума са изразходвани средства в размер на 12 000,00 лв., в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП.

➤ **Организиране и провеждане на Годишна национална награда за социална иновация (в подкрепа на социалната икономика).**

За провеждане на Годишната национална награда за социална иновация (в подкрепа на социалната икономика) е заложен финансов ресурс в размер на 5 000 лв., в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП.

През 2015 г. със Заповед № РД01-959/03.12.2015 г. на министъра е учредена Наградата и Правила. Основната цел на наградата е насърчаване развитието на социални иновации в подкрепа на социалната икономика и социалното предприемачество и повишаване видимостта и ролята на социалните предприятия. Наградата се връчва ежегодно, през месец декември в три категории:

1. Социална иновация за повишаване на жизненото равнище.
2. Социална иновация за социален и/или технологичен растеж.
3. Социална иновация за икономически растеж.

С наградата се удостояват социални предприятия, кооперации, образователни и научни институции, които допринасят за развитието на социалната икономика в страната чрез социални иновации.

През 2024 г. са постъпили 27 кандидатури. Наградени са иновативни идеи напр. за: разработване на адаптиран модел за трудова заетост на хора с ментални увреждания; иновативен подход за защитена и подкрепена заетост на хора с интелектуални затруднения; създаване на аквапарк, достъпен и за хора с увреждания; опазване на

---

⁴ <https://nasor.bg/natsionalen-forum-esg-2024/>

околната среда; осигуряване на профилактични медицински прегледи за възрастното население и др.

По време на церемонията е връчена и специална награда за иновативна идея за стартър BrighThrive за мобилно приложение, използващо изкуствен интелект за създаване на персонализирани учебни планове, адаптирани към нуждите на всяко дете със специални образователни потребности.

За провеждане на церемонията са изразходвани средства в размер на 7454.88 лв., в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП.

Приоритет 2: Образование, обучение и изследвания в подкрепа на социалната и солидарна икономика.

Цел 1: Разработване и прилагане на образователни и обучителни програми (инициативи) в областта на социалната и солидарна икономика.

- **Насърчаване на партньорства между субектите на социалната и солидарна икономика и средните и висши училища и научни институти с цел развитие на обучението в областта на социалната и солидарна икономика, и създаване на кооперации в областта на социалното предприемачество.**

Заложено е дейността да бъде изпълнена от НС на ТПК в партньорство с МТСП, като не са заложени финансови средства в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП. Като индикатор за изпълнение е заложено през 2024 г. подписване на 3 меморандума за сътрудничество.

През 2024 г. НС на ТПК подписа 5 меморандума за сътрудничество, с които се декларира готовността за обединяване на усилията и за осъществяване на съвместно партньорство с ЮЗУ „Неофит Рилски” - гр. Благоевград, Комисия за защита от дискриминация, Комисия за защита на личните данни, Областна администрация Бургас и Община Варна.

С подписването на Меморандумите страните се ангажират да защитават взаимните си интереси по него и да гарантират добросъвестно и цялостно изпълнението на договореностите, както и на конкретни договори за партньорство. Една част от сътрудничеството е в областта на научно-приложните изследвания, включително в подготовката на докторанти, научни публикации, организирането на научно-практически форуми. Провеждане на съвместни участия в разработване на проекти, както и провеждане на стажове и учебни практики на студентите в кооперациите от системата на НС на ТПК.

- **Насърчаване създаването на партньорства между субектите на социалната и солидарна икономика и средните и висши училища и научни институти с цел развитие на кооперативното обучение в областта на социалната икономика.**

За изпълнение на дейността са заложени финансови средства в размер на до 50 000 лв. в рамките на предвидения бюджет за 2024 г. на МТСП и средства на партньора. Партньор за изпълнение на дейността е Централен кооперативен съюз (ЦКС). За

съфинансиране на събитието от страна на МТСП са предвидени средства до 20 000 лв. Като индикатор за изпълнение на дейността е заложено подписване на минимум 2 договора за сътрудничество със средни и висши училища за въвеждане на специализирано кооперативно обучение. Проведени най-малко по 2 инициативи на година в рамките на договорите.

С цел изпълнение на дейността е подписан нов рамков договор за сътрудничество с Университета по библиотекознание и информационни технологии и включване на висшето училища в Проекта за популяризиране на кооперативния модел сред младите хора. В рамките на сключените договори за сътрудничество и изпълнявания Проект са проведени 3 учебни практики в ЦКС и кооперации от системата на Съюза; участие на партньорите по проекта в отбелязването на 101-я Международен кооперативен ден; проведена е една национална среща с представители на средните и висшите учебни заведения, партньори на ЦКС по проекта за популяризиране на кооперативния модел сред младите.

Проектът за популяризиране на кооперативния модел сред младите хора участва в Конкурса на Европейската комисия „Европейски награди за насърчаване на предприемачеството 2024“ и е спечелил приза за Национален победител в категория „Насърчаване на предприемаческия дух“. Национален координатор на конкурса за България е Министерството на икономиката. Като победител в националния кръг представители на ЦКС са взели участие в Европейския форум, който е проведен в рамките на Европейската седмица и Асамблеята на МСП в периода 18-20.11.2024 г. в Будапеща.

Към заложените в т. 5 дейности в Плана за действие по социална икономика, през 2024 г. ЦКС са провели кръгла маса на тема: „Младите и тяхното участие в бъдещето на Кооперативна Европа“ с участието на Кооперативна Европа и млади кооперативни лидери от системата на ЦКС – България.

Събитието е проведено в периода 24-25.06.2024 г., по време на което са обсъдени промени в нормативните документи и правната рамка за функциониране на кооперативните организации в Европа, както и споделен опит и добри практики.

Изпълнението на дейностите е финансирано изцяло от страна на ЦКС. От страна на МТСП не е имало съфинансиране.

Редица планирани през 2024 г. дейности биха могли да бъдат изпълнявани през настоящата година, но съобразно наличието на финансов ресурс.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Постигнатите резултати са принос за повишаване видимостта на субектите на социалната икономика, тяхното по-добро пазарно позициониране и разпознаваемост. Ангажираността на заинтересованите страни показва тяхната принадлежност към каузата - социална икономика и е свидетелство за обединяване на усилията на публичния, частния и гражданския сектор в реализацията на държавната политика в областта на социалната и солидарна икономика.